

УДК 340

DOI 10.32782/2523-4269-2024-89-69-73

Цицюра Володимир Іванович,

кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,

полковник юстиції, заступник начальника

Управління розвитку військової юстиції та взаємодії з правоохоронними органами

Головного управління військової юстиції Міністерства оборони України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4201-7172>**ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ
ТА ЇХ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА**

В умовах тривалої дії в Україні правового режиму воєнного стану та постійної військової агресії з боку російської федерації науковці та правники України дедалі більше уваги приділяють урегулюванню суспільних відносин, які виникли та виникають в умовах війни. Питання заходів забезпечення правового режиму воєнного стану відіграють особливу роль у цьому питанні, враховуючи те, що зазначений правовий режим воєнного стану реалізується в практичній площині та відіграє особливу роль у забезпеченні національних інтересів держави. З огляду на що постає необхідність дослідити питання заходів забезпечення правового режиму воєнного стану та їх впливу на регулювання суспільних відносин у зазначеній сфері. Тривалий термін дії правового режиму воєнного стану в Україні, а також досвід проведення інтенсивних бойових дій, які тривають в Україні майже три роки, дає змогу дійти висновку, що питання заходів забезпечення правового режиму воєнного стану, їх видів та характеристики окремих заходів режиму стало однією з актуальних проблем сучасності.

Практична актуальність дослідження цього питання зумовлена також тим, що на сьогоднішній день завдяки практичному досвіду, якого Україна набула протягом останніх років в умовах воєнного стану та затяжного збройного конфлікту, можна більш глибоко та з теоретичної боку дослідити питання, пов'язані із заходами забезпечення правового режиму воєнного стану та проблемами їх реалізації в практичній площині.

За результатами дослідження на підставі розуміння поняття «правові заходи», а також наукових підходів до поняття «заходи забезпечення правового режиму воєнного стану», аналізу чинного законодавства наведено авторське визначення заходів забезпечення правового режиму воєнного стану, визначено їх види та проведено їх загальну характеристику. У подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити більшу увагу на дослідженні окремих видів заходів забезпечення правового режиму воєнного стану, що допоможе глибоко дослідити порушені питання та за необхідності врегулювати питання, пов'язані із заходами забезпечення правового режиму воєнного стану на законодавчому рівні.

Ключові слова: правові заходи, заходи забезпечення, правовий режим, воєнний стан, національна безпека, евакуація, комендантська година, військова адміністрація, мобілізація, реквізиція, військові формування.

Постановка проблеми. З початком військової агресії рф проти України активність правових досліджень питань правового режиму воєнного стану, зокрема заходів його забезпечення, значно підвищилася та не втрачає своєї важливості й актуальності, а також має вагоме значення для подальшого розвитку держави й суспільства загалом. Враховуючи актуальність зазначеної теми в умовах сьогодення, вимоги сучасної юридичної науки та введення в Україні воєнного стану, можна з упевненістю стверджувати, що дослідження порушеного питання є доцільним та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляд теми дослідження ґрунтується на працях фахівців вітчизняної науки у сфері адміністративного права, а також теорії держави та права. Проблеми, пов'язані з поняттям «захід», «правові заходи», «заходи забез-

печення правового режиму воєнного стану», знаходять своє відображення у працях вітчизняних учених, зокрема: О. Коба [2], З. Гонтар [3], Л. Кравченко [4]. Питання адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів правового режиму воєнного стану знайшли своє відображення в дисертаційному дослідженні Д. Власенка [6]. В. Коваленко [8] розглядає питання банківської системи в умовах дії воєнного стану. Інформаційний простір та стратегічні комунікації в умовах гібридної війни досліджували О. Солдатенко [9], С. Корчунський [10]. Водночас залишаються невирішеними проблемні питання в частині розкриття визначення поняття «заходи забезпечення правового режиму воєнного стану», їх характеристика та важливості в умовах сьогодення під час військового вторгнення рф на територію України.

Мета дослідження – за допомогою використання методів наукового пізнання, опрацювання наукових праць, норм чинного законодавства та практики його застосування проаналізувати заходи забезпечення правового режиму воєнного стану, здійснити їх загальну характеристику, на основі чого надати авторське визначення заходів забезпечення правового режиму воєнного стану та схарактеризувати їх.

Виклад основного матеріалу. У тлумачних словниках української мови термін «захід» має багато значень, серед яких можна виокремити такі: 1) сукупність дій (засобів) для досягнення, здійснення чого-небудь; 2) задум, намір здійснити що-небудь [1].

Прийнятним з юридичного погляду вважаємо підхід до трактування категорії «заходи» через сукупність відповідних засобів, зокрема правових.

На нашу думку, правові заходи – це сукупність дій, процедур та інструментів, які застосовують для врегулювання суспільних відносин, що здійснюються, як правило, державні та місцеві органи на підставі закону та інших нормативно-правових актів з метою реалізації юридичних норм, захисту прав і законних інтересів осіб, зокрема забезпечення правопорядку. Зазначені заходи можуть бути різноманітними за своєю природою та охоплювати різні сфери суспільних відносин (цивільно-правові, кримінально-правові, адміністративно-правові тощо).

Якщо розглядати поняття заходів правового режиму воєнного стану, то в науковій літературі немає єдиного підходу стосовно цього питання. Зокрема, О. Коба, визначає їх як дії та рішення, які ухвалюють державні та місцеві органи для підтримки правопорядку, захисту територіальної цілісності й суверенітету в умовах дії воєнного стану, включно із запровадженням конкретних заходів правового режиму (евакуація, комендантська година, утворення військових адміністрацій) [2, с. 54]. Водночас З. Гонтар розглядає їх як сукупність спеціальних адміністративних та військових заходів, основним призначенням яких є підтримка стабільності державного управління та забезпечення національної оборони під час воєнних дій (загрози національній безпеці) [3, с. 170]. Згідно з позицією Л. Кравченко, заходи забезпечення правового режиму воєнного стану – це дії державних органів, зокрема й військового командування, спрямовані на захист національної безпеки в умовах воєнного конфлікту, включно із заходами пов'язаними з обмеженням прав та свобод громадян, проведенням мобілізації тощо [4, с. 8].

Перелік заходів правового режиму воєнного стану в Україні, які можуть вводитися та застосовуватися в умовах воєнного стану, врегульовано в Законі України «Про правовий режим воєнного стану» [5]. Цей закон визначає перелік заходів правового режиму воєнного стану, а також питання, пов'язані з порядком введення та скасування воєнного стану, перелік органів державної та місцевої влади, зокрема військового командування та військових адміністрацій, які мають право вводити відповідні заходи правового режиму, а також гарантії прав та свобод громадян, інтереси юридичних осіб.

Потрібно зазначити, що заходи правового режиму воєнного стану вводяться виключно в умовах крайньої необхідності за рішенням визначених органів державної влади. Їх застосування має бути обґрунтованим, пропорційним і не перевищувати меж, необхідних для досягнення поставлених цілей, які визначені державою для забезпечення національної безпеки держави. Метою введення зазначених заходів є запобігання подальшим

виявам агресії та дестабілізації ситуації в країні, захисту територіальної цілісності й незалежності держави, створення нормальних умов для стабільної роботи критично важливих об'єктів, органів державної та місцевої влади, збереження й захист життя та здоров'я громадян, забезпечення їхніх основних прав та свобод.

Основними характеристиками заходів забезпечення правового режиму воєнного стану є: 1) тимчасовий характер, тобто зазначені заходи діють лише протягом періоду дії воєнного стану; 2) зазначені заходи вводяться спеціально для виконання конкретних завдань (підтримання правопорядку, відбиття агресії, захист національних інтересів) та пов'язані з введенням воєнного стану; 3) передбачають розширення повноважень органів влади та утворення нових (військових адміністрацій), що пов'язане з наданням ним додаткових повноважень для ефективного протистояння загрозам, що виникають у державі; 4) запровадження зазначених заходів, як правило, пов'язане з обмеженням прав і свобод громадян та законних інтересів юридичних осіб.

Заходи забезпечення правового режиму воєнного стану є різноманітними та охоплюють широкий спектр сфер суспільного життя. Зазначені заходи є спеціальними, тому що виходять за межі звичайного правового регулювання та вводяться виключно в умовах воєнного стану. Вони спрямовані на забезпечення національної безпеки, відсіч збройної агресії та спрямовані на захист населення й збереження територіальної цілісності держави.

Д. Власенко у своїй дисертаційній роботі класифікував основні види заходів забезпечення правового режиму воєнного стану за кількома критеріями. Він виокремлює обмежувальні, контрольні, оборонні та правоохоронні заходи й зазначає про їх вплив і важливість в умовах правового режиму воєнного стану [6].

Водночас аналіз вимог Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [5] дозволяє заходи забезпечення правового режиму воєнного стану за сферою застосування поділити на:

1) військові заходи, що є одними з найважливіших складників правового режиму воєнного стану, метою введення яких є забезпечення обороноздатності держави, підтримання громадського порядку та захист населення.

До основних військових заходів належать: 1) мобілізація, яка передбачає як призов громадян на військову службу, так і переведення економіки держави на військові рейки. Мобілізація економіки передбачає перефільювання підприємств на виробництво військової продукції, забезпечення безперебійного функціонування транспортної інфраструктури, а також упродовження спеціальних режимів роботи для критично важливих об'єктів економіки [7, с. 72]; 2) залучення військових формувань та використання військового транспорту до виконання завдань цивільної оборони; 3) реквізиція майна громадян і юридичних осіб для потреб оборони; 4) установа військових комендатур для забезпечення правопорядку та забезпечення діяльності в містах й інших населених пунктах; 5) створення військових адміністрацій як тимчасових органів в умовах воєнного стану для виконання функцій органів влади в районах, де ведуть бойові дії або є загроза нападу.

До військових заходів також можна зарахувати психологічну підтримку та реабілітацію військовослужбовців, зокрема й цивільних осіб. Так, організують програми психологічної допомоги для осіб,

які постраждали від бойових дій. Психологи та інші фахівці надають допомогу в подоланні травм, стресу й інших психологічних проблем, які пов'язані з веденням бойових дій;

2) економічні заходи мають на меті забезпечити стабільність економіки в умовах воєнного стану, мобілізувати ресурси для потреб оборони та мінімізувати соціальні наслідки.

До основних економічних заходів належать: 1) введення державного регулювання цін, щоб запобігти спекуляції та забезпечити доступність товарів для населення; 2) обмеження експорту та імпорту, тобто призупинення або обмеження експорту стратегічно важливих товарів й імпорту товарів, які необхідні для військових цілей; 3) організація державного оборонного замовлення та контроль за виробництвом, розподілом товарів, цінами на нерухомість; 4) запровадження трудової повинності працездатного населення до виконання робіт, пов'язаних з обороною держави; 5) обмеження банківської таємниці, тобто введення обмежень на зняття готівки, проведення валютних операцій тощо.

Окрема увага приділяється захисту фінансової системи країни, що пов'язані з упровадженням заходів для стабілізації національної валюти, протидії виведенню капіталу з країни, запобігання фінансовим спекуляціям тощо. При цьому банківська система, зокрема й центральний (національний) банк, координує свою роботу з урядом з метою забезпечення доступу громадян до банківських послуг [8, с. 219];

3) соціальні заходи – це заходи, які вживає держава для задоволення базових потреб населення (мінімальних соціальних гарантій) в складних умовах. Вони мають на меті зберегти життя та здоров'я людей, забезпечити їх основними потребами, а також підтримувати соціальну стабільність у країні. Основними соціальними заходами в умовах воєнного стану є: 1) гуманітарна допомога, яка передбачає надання продуктів харчування, медикаментів, одягу для населення, що постраждало внаслідок бойових дій; евакуація населення з небезпечних зон, зокрема примусова; тимчасове поселення та забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, евакуаційні заходи повинні бути організовані так, щоб максимально забезпечити безпеку населення та збереження їх майна; 2) забезпечення медичної допомоги, що передбачає евакуацію поранених та хворих; надання медичної допомоги в польових умовах та стаціонарах; забезпечення лікарень необхідними медикаментами та обладнаннями; 3) соціальний захист громадян, який передбачає виплату пенсій, соціальних допомог тощо; надання психологічної допомоги постраждалим; забезпечення доступу до освіти; 4) трудові відносини вміщують запровадження трудової повинності працездатного населення для виконання робіт, пов'язаних із забезпеченням оборони країни; гарантії збереження робочих місць для мобілізованих громадян; зміни умов праці та оплати праці;

4) інформаційні заходи під час воєнного стану набувають особливої важливості та спрямовані на забезпечення достовірності інформації, протидію дезінформації та захист інформаційної безпеки держави. Як правильно зазначив О. Солдатенко, контроль та регулювання інформаційного простору є важливим заходом держави, що містить контроль за діяльністю медіа, обмеження доступу до інформації, яке може становити загрозу територіальній цілісності держави [9, с. 138]. Зазначені заходи пов'язані із запровадженням держа-

вою військової цензури, тобто контролю за поширенням інформації; обмеженням доступу до інформації для запобігання розголошення державної таємниці; контроль за медіазасобами для поширення достовірної та офіційної інформації і недопущення дезінформації; створення єдиного інформаційного центру, який відповідатиме за поширення офіційної інформації та спростування фейків; захист інформаційних систем для підвищення рівня захисту державних інформаційних систем та критичної інфраструктури від кібератак.

В умовах воєнного стану підвищується ризик кібератак на критичну інфраструктуру країни, зокрема енергетичну систему, урядові структури, тому особлива увага приділяється також кібербезпеці. Для цього держава може запроваджувати додаткові заходи стосовно захисту інформаційних систем у державі, зокрема проводять додаткові навчання та здійснюють підготовку фахівців у цій галузі.

У період ведення активних бойових дій на території держави важливо підтримувати також моральний дух військових, зокрема й цивільного населення, для чого в державі запроваджують посилені заходи інформаційно-просвітницького характеру, а також додатково організовують культурно-масові заходи, спрямовані на підвищення патріотизму та формування у свідомості громадян позитивного ставлення до дій влади та військових;

5) адміністративні заходи є одним із ключових інструментів для забезпечення безпеки держави та її громадян. Вони спрямовані на швидку та ефективну організацію життя суспільства в умовах підвищеної загрози. Основними адміністративними заходами є заходи: 1) пов'язані з введенням комендантської години, яка встановлює час, протягом якого перебування на вулицях та в інших громадських місцях без спеціальних дозволів заборонено. Для посилення заходів безпеки здійснюють перевірку документів, встановлюють контрольно-пропускні пункти та обмежують доступ до певних територій. Збільшується кількість патрулів поліції, військових та представників інших правоохоронних органів; 2) введення особливого режиму роботи підприємств, установ, організацій; 3) організація та функціонування системи цивільної оборони, що передбачає підготовку населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій, проведення навчань та тренувань, забезпечення засобами індивідуального захисту, а також створення мережі укриттів і сховищ; 4) спеціальні заходи щодо охорони державного кордону, які можуть передбачати посилення контролю на пропускних пунктах, патрулювання прикордонних територій та залучення додаткових сил і засобів для запобігання проникненню противника на територію держави; 5) контроль за дотриманням публічної безпеки й порядку, що може містити обмеження на проведення масових заходів, посилення патрулювання вулиць та інших громадських місць; 6) створення спеціальних оперативних штабів для забезпечення ефективної комунікації та координації дій між різними органами державної влади. Вони займаються розробленням і реалізацією планів реагування на надзвичайні ситуації, координацією діяльності військових, правоохоронних органів та інших структур; 7) планування постконфліктного відновлення держави, що передбачає підготовку до відбудови зруйнованої інфраструктури, відновлення економічної діяльності внаслідок впливу війни. Державні органи є відповідальними за розроблення програм реабілітації, реконструкції та розвитку, спрямованих на забезпечення стій-

кого миру та стабільності в постконфліктний період; 8) комплекс заходів, спрямованих на збереження довіри населення до уряду, що досягається через прозорість, підзвітність та ефективну комунікацію з населенням. При цьому державна влада повинна регулярно інформувати населення про ситуацію в країні, ухвалені рішення та заходи, що впроваджуються та важливо підтримувати відкритий діалог із громадськістю, враховувати її потреби й запити [10, с. 340];

б) судові заходи, які передбачають, що держава повинна гарантувати, щоб усі заходи, запроваджені під час воєнного стану, підлягали судовому контролю і могли бути оскаржені в судовому порядку. Крім того, ці заходи можуть передбачати запровадження воєнних трибуналів для розгляду справ, пов'язаних із воєнними злочинами та порушеннями правового режиму воєнного стану.

У світлі цих заходів введення воєнного стану є певним інструментом, який дає змогу державі ефективно реагувати на надзвичайні ситуації, що пов'язані з військовою агресією та загрозами національній безпеці, забезпечуючи необхідні умови для захисту держави та її громадян;

7) міжнародні заходи є важливим аспектом реалізації заходів забезпечення правового режиму воєнного стану. Вони полягають у тому, що органи державної влади повинні налагодити ефективну взаємодію з міжнародними партнерами та союзниками, що може містити дипломатичні зусилля для отримання міжнародної підтримки,

гуманітарної допомоги, військової та фінансової допомоги. Міжнародна співпраця також охоплює обмін розвідувальною інформацією, координацію зусиль у боротьбі з тероризмом й іншими глобальними загрозами.

На рівні міжнародного партнерства держава, незважаючи на війну, повинна продовжувати активно працювати над укладенням та виконанням міжнародних угод, що спрямовані на підтримку миру та безпеки [11, с. 195].

Висновок. Заходи забезпечення правового режиму воєнного стану, на наш погляд, слід розглядати як сукупність спеціальних (адміністративних, військових, економічних, соціальних, інформаційних, судових, міжнародних) заходів, які вводять тимчасово на всій території або в окремих її регіонах у період дії воєнного стану та, як правило, пов'язані з обмеженням прав і свобод громадян, законних інтересів юридичних осіб, які впроваджують державні та місцеві органи влади, зокрема створені тимчасово на період дії воєнного стану (військовими адміністраціями) з метою забезпечення національної безпеки, відбиття збройної агресії, підтримання правопорядку та захисту населення в умовах воєнного стану. Вони є комплексними, багатофакторними та охоплюють широкий спектр дій, орієнтовані для досягнення головної мети – забезпечення національної безпеки, збереження суверенітету, цілісності держави та добробуту її громадян, зокрема підтримку міжнародної співпраці, навіть в умовах правового режиму воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Захід. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Коба О. В. Заходи примусу під час військового стану, які може використовувати Національна гвардія України. Актуальні проблеми теорії та практики службово-бойової діяльності складових сектору безпеки та оборони в сучасних умовах: матеріали II Всеукр. наук. практ. конф. (м. Київ, 24 трав. 2024 р.). Київ : Київ. ін-т Нац. гвардії України, 2024. С. 53–55.
3. Гонтар З. Г., Купчак М. Я., Харчук А. І. Адміністративне право : навч. посіб. Львів : СПОЛОМ, 2019. 172 с.
4. Кравченко Л. О., Нікітюк Т. А., Лукічов В. Л., Арнаутова В. В. Взаємодія Збройних сил України з громадянським суспільством: довідник / за заг. ред. Л. О. Кравченко. Київ, 2021. 48 с.
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 27.11.2024)
6. Власенко Д. А. Адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів правового режиму воєнного стану : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2024. 23 с.
7. Оцінка проблем і можливостей забезпечення промисловості робочою силою в умовах воєнного стану та повоєнної розбудови України: наукова доповідь / О. Ф. Новікова, Ю. С. Залознова, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2024. 108 с.
8. Розвиток банківської системи в умовах формування нової архітектури фінансового ринку / за ред. В. В. Коваленко. Одеса : Атлант, 2022. 765 с.
9. Солдатенко О. Інформаційний простір у мережі інтернет: правове регулювання та контроль. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 5. С. 134–140.
10. Корсунський С. В. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія. Київ : НА СБ України, 2018. 517 с.
11. Теорія міжнародного права : навч.-метод. посіб. / за ред. зав. кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон : Гельветика, 2020. 224 с.

References

1. Busel, V. (2005). *Zakhid [West]. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy*. Kyiv ; Irpin : VTF “Perun”. 1728 s. [in Ukrainian]
2. Koba, O. V. (2024). *Zakhody prymusu pid chas viiskovoho stanu, yaki mozhe vykorystovuvaty Natsionalna hvardiia Ukrainy [Coercive measures during martial law that may be used by the National Guard of Ukraine]. Aktualni problemy teorii ta praktyky sluzhbovo-boiovoi diialnosti skladovykh sektoru bezpeky ta oborony v suchasnykh umovakh: materialy II Vseukr. nauk. prakt. konf.* Kyiv. in-t Nats. hvardii Ukrainy. S. 53–55. [in Ukrainian]
3. Hontar, Z. H. (2019). *Administrativne pravo : navch. posib. [Administrative law: education. manual]*. Lviv : SPOLOM. 172 s. [in Ukrainian]

4. Kravchenko, L. O. (2021). *Vzaiemodiia Zbroinykh syl Ukrainy z hromadianskym suspilstvom: dovidnyk [Interaction of the Armed Forces of Ukraine with civil society: a guide]*. Kyiv. 48 s. [in Ukrainian]
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu [About the legal regime of martial law] vid 12.05.2015 r. №389-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian]
6. Vlasenko, D. A. (2024). Administratyvno-pravove zabezpechennia realizatsii zakhodiv pravovoho rezhymu voiennoho stanu [Administrative and legal support for the implementation of the measures of the legal regime of martial law]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv. 23 s. [in Ukrainian]
7. Novikova, O. F. (2024). *Otsinka problem i mozhyvostei zabezpechennia promyslovosti robochoiu syloiu v umovakh voiennoho stanu ta povoienni rozbudovy Ukrainy: naukova dopovid [Assessment of the problems and opportunities of providing industry with labor force in the conditions of martial law and post-war development of Ukraine]*. NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. Kyiv. 108 s. [in Ukrainian]
8. Kovalenko, V. V. (2022). *Rozvytok bankivskoi systemy v umovakh formuvannia novoi arkhitektury finansovoho rynku [The development of the banking system in the conditions of the formation of a new architecture of the financial market]*. Odesa : Atlant. 765 s. [in Ukrainian]
9. Soldatenko, O. (2018). Informatsiinyi prostir u merezhi internet: pravove rehuliuвання ta kontrol. [Information space on the Internet: legal regulation and control]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. № 5. S. 134–140 [in Ukrainian]
10. Korsunskyi, S. V. (2018). *Stratehichni komunikatsii v umovakh hibruidnoi viiny: pohliad vid volontera do naukovtsia [Strategic Communications in Hybrid Warfare: A Volunteer-to-Scientist View]*. Kyiv : NA SB Ukrainy. 517 s. [in Ukrainian]
11. Bihniak, O. V. (2020). *Teoriia mizhnarodnoho prava : navch.-metod. posib. [Theory of international law: teaching method. manual]*. Kherson : Helvetyka. 224 s. [in Ukrainian]

Tsytsiura Volodymyr,

Colonel of Justice, Candidate of Legal Sciences,

Honored Lawyer of Ukraine,

Deputy Head of the Department for the Development of Military Justice and Cooperation with Law Enforcement Bodies of the Main Department of Military Justice of the Ministry of Defense of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4201-7172>

MEASURES OF SECURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW AND THEIR GENERAL CHARACTERISTICS

Given the prolonged martial law regime in Ukraine and the constant military aggression by the Russian Federation, Ukrainian scholars and lawyers are increasingly paying attention to the regulation of social relations which have arisen and are arising in the context of war. The issues of measures of securing the legal regime of martial law play a special role in this regard, given that the said legal regime of martial law is implemented in practice and plays a special role in ensuring the national interests of the state. In this regard, there is a need to study the issue of measures of securing the legal regime of martial law and their impact on the regulation of public relations in this area. Given the long duration of the legal regime of martial law in Ukraine, as well as the experience of intensive hostilities which have been going on in Ukraine for almost three years, we can conclude that the issue of measures of securing the legal regime of martial law, their types and characteristics of certain measures of the regime has become one of the most pressing issues of our time.

The practical relevance of the study of this issue is also due to the fact that today, thanks to the practical experience gained by Ukraine in recent years under martial law and protracted armed conflict, it is possible to study in more depth and from a theoretical point of view the issues related to the measures of securing the legal regime of martial law and the problems of their practical implementation.

Based on the results of the study, and on the understanding of the concept of “legal measures”, as well as scientific approaches to the concept of “measures of securing the legal regime of martial law”, and on the analysis of current legislation, the author provides the author's own definition of measures of securing the legal regime of martial law, identifies their types and provides their general characteristics. In further research, it is proposed to focus more attention on the study of certain types of measures of securing the legal regime of martial law, which will help to deeply investigate the issues raised and, if necessary, to regulate the issues related to the measures of securing the legal regime of martial law at the legislative level.

Key words: legal measures, security measures, legal regime, martial law, national security, evacuation, curfew, military administration, mobilization, requisition, military formations.

Надіслано до редколегії 13.12.2024